

arallegim

Blutch desmunta el mite de la creativitat

XAVIER CERVANTES

“El seu projecte és convencional, sense ànima, sense força. Perfectament inofensiu. Bravo, amic.

Ara li prepararem el contracte”. Ho diu un personatge de *La luna al revés*, el nou còmic de Christian Hincker (Estrasburg, 1967), més conegut com a Blutch. De fet, el personatge és el mateix Blutch, autocaricaturitzat com a *tropa* de la indústria del còmic. Tanmateix, aquesta obra, que sembla alimentada per la venjança, no és només una sàtira de qui remena les cireres culturals, sinó també una esmena a la totalitat del sistema que desmunta el mite de la creativitat. Aquí gairebé ningú gira rodó.

En un futur malaltissament utòpic on tot Europa està pendent de la publicació d'un còmic, *El Nou Nou Testament*, una megaeditorial decideix desfer-se per baix rendiment d'un dibuixant egocèntric i moralment abjecte. Per substituir-lo, trien una noia que no és conscient de la raó per la qual l'han escollit, i que de fet no sap què és el que està fent. Un Blutch vigorós, genial, més detallista que mai, i amb un gran control del color, es reserva un gir narratiu que aporta dignitat a una història que pot ser interpretada com una crítica ferotge als mecanismes industrials de la cultura i sobretot a la supèrbia dels creadors. Com sempre, Blutch fent amics. Gràcies! ♦

LA LUNA AL REVÉS
BLUTCH
NORMA
TRADUCCIÓ
D'UNAIVELASCO
56 PÀG. / 17 €

ANNA OMELCHEKO / GETTY

“Digues-me, ¿què en faràs?”

SIMONA ŠKRABEC

Recordeu aquella *Estança* de Carles Riba que comença amb el vers “Felicitat, ¿no en tens prou de seure a ma

taula”, segueix dient “que encara sotges si em prendries la paraula?” i acaba amb la pregunta “Digues-me, ¿què en faràs?”.

Els dietaris de Vicent Alonso són un llibre extraordinari perquè posen en qüestió l'axioma que sobre la felicitat no es pot escriure. Una de les conviccions més arrelades és que la literatura existeix per explicar el que és extraordinari: l'èpica i la dramàtica es basen en punts d'inflexió, i la lírica, en els sentiments que transformen i s'imprimeixen amb foc. Mentre vivim perduts en el “jardí dels camins que es bifurquen” sovint te-

SOBRE UNA NEU INVISIBLE
VICENT ALONSO
PUBLICACIONS DE LA
UNIVERSITAT DE
VALÈNCIA
350 PÀG. / 18 €

nim la sensació que tot plegat ens passa sense poder-hi tenir cap control. La missió de la literatura sembla precisament donar a les vides un fil conductor, endreçar-les, marcar els topants per no sucumbir davant de l'atzar i dir: heus aquí el Relat.

Sobre una neu invisible il·lustra bé la paradoxa de la llebre i la tortuga, que tant inspirava Borges: la ploma d'Alonso es nega a ser la mirada de l'àguila capaç de copsar les conseqüències i teixir un tapís on tot cobra sentit. El mètode deductiu de l'autor de *Ficciones* ha accentuat encara més la sensació que qualsevol vida es pot resumir en una paràbola. La trajectòria d'un home es decideix amb quatre cops de tac sobre una bola com en una partida de billar.

Vicent Alonso nega aquesta funció de la literatura. La seva narra-

ció s'instal·la dins de la infinitud d'un temps que es descompon cada cop en fragments més petits. És amb aquesta estratègia amb la qual la tortuga venç la llebre, en el fet que no avança, sinó que descompon el temps fins a l'infinit. Cada instant s'esberla en un nou món, i aquesta munió de fragments mai poden ser posats sobre una pista que condueixi a una meta. La tortuga no té necessitat de guanyar cap cursa perquè mostra la veritable naturalesa del temps –la fragmentació, i amb això, la capacitat de viure dins dels instants.

Lluitar per no perdre la paraula

Vicent Alonso transmet serenitat. Llegides al final del 2015, aquestes notes documenten dies viscuts fa més de deu anys –i em salto l'erma discussió sobre l'autenticitat d'un apunt al dietari– i amb això ja són tota una lliçó. El temps realment ho esmussa tot. Res s'imprimeix o és decisiu, si la mirada del cronista és prou àmplia. I aquesta amplitud s'aconsegueix amb l'aprofundiment dels detalls més ínfims. Amb un grapat de versos –com ho demostren els comentaris d'Espriu o la granoteta de Basho– ja n'hi ha prou. Aquí la vida és viscuda en tant que pensada. Les descobertes més estremidores passen davant d'un vers, mirant un dibuix, reconstruint una anècdota. Kafka va apuntar al seu dietari el 2 d'agost del 1914: “Alemanya ha declarat la guerra a Rússia. A la tarda, classe de natació”. I aquí també la caiguda de les Torres Bessones és un estrèpit certament llunyà, que marca una època, però no resol l'enigma. El poema d'Anise Koltz serveix de lema i de títol d'aquest llibre. El temps és com un trineu que llisca sobre la neu i si t'adorms, tot passa de llarg. Tomaz Salamun va escriure el 1981 un poema estranyament semblant: si t'adorms en el tren que va de Trieste a Viena et pot passar de llarg tot un país, la seva gent, tots els paisatges, la seva història. I és exactament això, còmodament asseguts en una troica, no veiem res si no decidim mirar. Escriure significa lluitar per no perdre la paraula. I no voler quedar adormit durant el trajecte és sempre un acte de resistència major. ♦

Salvem lo Delta!

MARINA ESPASA

A la literatura anglosaxona hi ha el concepte *sense of place*, que vol dir a la vegada *sensació* i *sentit de lloc*.

S'aplica a la literatura que s'arrela i brota en un paisatge o un entorn urbà molt determinats. Doncs el que ha fet l'editorial independent LaBreu amb aquest petit volum de tres contes és “provocar” una literatura amb sensació i sentit de lloc. Va col·locar durant una setmana tres autors del seu catàleg enmig d'un dels paisatges amb més personalitat del nostre territori, el delta de l'Ebre, amb l'encàrrec d'escriure un conte cadascú. El resul-

tat és molt ric i demostra que, si bé la personalitat de cada escriptor es manté, el que crea s'empelma del lloc on ho escriu.

El primer conte, de Sebastià Portell (1992), té el narrador més sorprenent que hem llegit en molt de temps. A *CONY (Cal Oblidar Nova York)*, és un òrgan sexual femení qui parla, en segona persona, a la seva propietària, una dona d'una cinquantena d'anys, excessiva i frustrada, maltractada per un home a qui va seguir fins a Nova York amb resultats desastrosos. Portell se'n surt molt bé amb l'ús de la segona persona, que és molt exigent i, tot i que el desenllaç del conte és un punt inversemblant, la personalitat de la protagonista té molta força.

LA RECERCA DEL FLAMENC
SEBASTIÀ PORTELL
/ JAUME C. PONS
ALORDA / JOAN
TODÓ
LABREU
142 PÀG. / 13 €

Al segon, de Jaume C. Pons Alorda (1984), li passa el contrari: amb una estructura que podria ser la d'una rondalla mallorquina, amb ogres proteics i un petit heroi que no té por de morir, la trama avança d'una manera una mica confusa. L'autor, però, imagina un final simbòlic molt potent que és un gran colofó i li dona un nou sentit al relat.

El tercer, de Joan Todó (1977), és el que més aprofita els elements paisatgístics del Delta. L'autor hi està més familiaritzat, i es nota. *El final del món* relata el pelegrinatge d'un venedor d'enciclopèdies per l'Aldea i altres llocs desolats com la urbanització Riumar. Tenim la sensació d'estar llegint les

pàgines d'un *western*: la implacabilitat del sol, l'horitzontalitat dels camps inundats d'aigua, la pressió que exerceix un cel “més ample que a cap altra banda”, “com una mà aplanada contra un vidre”. Tot condueix cap a un final ineluctable, com també ens sembla que hem arribat al final d'alguna cosa quan caminem, com el venedor frustrat, per la platja del Trabucador i veiem miratges a la sorra.

No hi ha flamencs a *La recerca del flamenc*. Com totes les recerques, l'objectiu final queda més que satisfet al llarg del camí que ens hi ha de dur. Llarga vida a l'experiment de LaBreu: l'any que ve, volem tres escriptors més tancats al Mas de Bernis. ♦